

ΕΝΟΤΗΤΑ 32

Τουρισμός - Ταξίδια

A1. α.

1. Ταξιδιώτης, 2. Περιηγητής, 3. Τουρίστας, 4. Παραθεριστής, 5. Προορισμός, 6. Τουρισμός, 7. Εναλλακτικός τουρισμός, 8. Μαζικός τουρισμός, 9. Τουριστική βιομηχανία, 10. Φιλοξενία.

A1. β.

1 - β, 2 - δ, 3 - στ, 4 - α, 5 - ιβ, 6 - ι, 7 - η, 8 - θ, 9 - ια, 10 - ε, 11 - γ, 12 - ζ.

A2.

αναψυχή - γ, διέξοδος - γ, προσέλκυση - α, περιπλάνηση - γ, αλпинιστής - α, εξερευνώ - β, απόδραση - γ, κατάλυμα - α, ελευθεριότητα - γ, κουλτούρα- α.

A3. α.

1 - στ, 2 - ζ, 3 - α, 4 - ε, 5 - β, 6 - δ, 7 - η, 8 - γ

A3. β.

1. Η ενισχυμένη **οικολογική συνείδηση** καλλιεργεί την ανάγκη για βιώσιμες μορφές ταξιδιού που σέβονται το περιβάλλον.
2. Η έντονη **αστικοποίηση των σύγχρονων κοινωνιών** δημιουργεί την επιθυμία διαφυγής προς τη φύση και την επαφή με τον τοπικό πολιτισμό.
3. Η **επιχειρηματική νεωτερικότητα** ωθεί πολλούς νέους επαγγελματίες να αναπτύξουν καινοτόμες ιδέες στον χώρο του τουρισμού.
4. Ο **κορεσμός του μαζικού τουρισμού** έχει στρέψει πολλούς επιχειρηματίες του κλάδου στην αναζήτηση νέων «παρθένων» περιοχών της ορεινής Ελλάδας.
5. Η **διαφύλαξη της τοπικής κουλτούρας** προβάλλει ως κίνητρο και ανάγκη για την προώθηση μορφών τουρισμού που διατηρούν την ταυτότητα και την αυθεντικότητα κάθε περιοχής.
6. Η **αναζήτηση αυθεντικών εμπειριών** τον ώθησε να γραφτεί στον σύλλογό «Φύση και Περιπέτεια».
7. Με σκοπό την **ενίσχυση της τοπικής οικονομίας**, ο δραστήριος δήμαρχος της ορεινής κωμόπολης διοργανώνει κάθε χρόνο ένα εξαιρετικό πολιτιστικό φεστιβάλ δίπλα στο ποτάμι.
8. Η **ανάδειξη του φυσικού κάλλους** των περιοχών ενισχύει τη φήμη τους ως προορισμών υψηλής ποιότητας, προσελκύοντας επισκέπτες που εκτιμούν την αισθητική απόλαυση και την αυθεντικότητα.

B1.

Από την εποχή της Οδύσσειας το ταξίδι, νοητικό ή πραγματικό, μοιάζει να αποτελεί έκφραση της ανθρώπινης ελευθερίας και **διαχρονική** αναζήτηση της **αυτοπραγμάτωσης**. Η επιθυμία της περιπέτειας και η γοητεία του αγνώστου αφενός ή η επιστροφή σε κάποιες ρίζες και η ασφάλεια του **νόστου** αφετέρου **σηματοδοτούν** ακριβώς αυτή τη διάσταση. Εν τούτοις, οι λόγοι για τους οποίους οι άνθρωποι ταξιδεύουν, τα μέσα του ταξιδιού, η κοινωνική σύνθεση των ταξιδιωτών, τα δρομολόγια, οι χρόνοι, το κόστος, οι πρακτικές, οι συμβολισμοί και οι **αναπαραστάσεις** του ταξιδιού, όλα **υπόκεινται** σε ιστορικούς προσδιορισμούς και διαφοροποιούνται μέσα στον ιστορικό χρόνο. Ειδικά στη σύγχρονη βιομηχανική εποχή, στο πλαίσιο των γενικότερων αλλαγών που ορίζονται από τον εκσυγχρονισμό και τη **νεωτερικότητα**, το ταξίδι βρίσκεται σε άμεση **συνάρτηση** με τον ελεύθερο χρόνο ή χρόνο τηςσχόλης. Ο χρόνος αυτός **αναδύεται** ως διακριτός κοινωνικός χρόνος και θεσμοθετείται κατ' αναλογία προς τον χρόνο της εργασίας - προβλέψιμος, οργανωμένος, πλήρης, δραστήριος και βασιζόμενος σε σύγχρονες αξίες. Κατά τις τελευταίες δεκαετίες οι διακοπές αποκτούν μαζικό και **διαταξικό**

χαρακτήρα και αναπτύσσονται στρατηγικές κατανάλωσης. Η «ανάγκη» για διακοπές γίνεται στη συνέχεια «δικαίωμα», έτσι ώστε η αδυναμία να πάει κάποιος διακοπές να παρουσιάζεται ως αδικία. [...]

B2. α.

1. Δυνατότητα: «Το μεγάλο στοίχημα για εμάς είναι να μπορέσουμε να οδηγήσουμε...»

Γλωσσική επιλογή: να μπορέσουμε (ρήμα που δηλώνει δυνατότητα) + υποτακτική έγκλιση

2. Υποχρέωση/αναγκαιότητα: «Είναι σημαντικό... να προσπαθήσουμε...»/«Είναι υποχρέωση όλων ... να διαφυλάξουμε τις ομορφιές...»/«Είναι καθήκον μας να καλλιεργήσουμε συστηματικά...»

Γλωσσική επιλογή: Είναι σημαντικό/Είναι υποχρέωση όλων/Είναι καθήκον μας (φράσεις που δηλώνουν υποχρέωση) + υποτακτική έγκλιση

3. Βεβαιότητα: «Διαθέτουμε ως χώρα την κρίσιμη μάζα ανθρωπίνων πόρων που απαιτείται. Διαθέτουμε μια μοναδική φυσική ομορφιά, που δημιουργεί από μόνη της αξέχαστες εμπειρίες...»

Γλωσσική επιλογή: οριστική έγκλιση (χρόνος Ενεστώτας)

B2. β.

Η σωστή απάντηση είναι η 2.

Αιτιολόγηση απάντησης: πρόκειται για αναφορική δευτερεύουσα προσδιοριστική πρόταση που συμπληρώνει το νόημα της περιόδου, αφού προσδιορίζει τον ονομαστικό όρο «δυναμική». Χωρίς αυτό τον προσδιορισμό θα δημιουργούνταν ασάφεια ως προς το περιεχόμενο της «δυναμικής».

B2. γ.

Λειτουργία επανάληψης: Η επανάληψη του ρήματος «διαθέτουμε» στο χωρίο λειτουργεί **εμφατικά**. Υπογραμμίζει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας στον τομέα του τουρισμού και δημιουργεί την αίσθηση πληρότητας και επάρκειας. Παράλληλα, προσδίδει **συνοχή** στο κείμενο, διευκολύνοντας τη σύνδεση των νοημάτων και τη νοηματική αλληλουχία του κειμένου.

B2. δ.

Μέσω της ενεργητικής σύνταξης τονίζεται το υποκείμενο της ενέργειας. Στην προκειμένη περίπτωση ο συνηνευξιαζόμενος θέλει να τονίσει την ευθύνη των ανθρώπων που δραστηριοποιούνται στον χώρο του τουρισμού, τους οποίους και εκπροσωπεί ως πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων.

B2. ε.

Απόσπασμα 1ο:

Μετατροπή σε πλάγιο λόγο:

Ο δημοσιογράφος ρώτησε τον κύριο Ανδρεάδη αν θα ήθελε να του(ς) μιλήσει για τις προοπτικές στον ελληνικό τουρισμό γενικότερα.

Απόσπασμα 2ο:

Μετατροπή σε πλάγιο λόγο:

Ο κύριος Ανδρεάδης υποστήριξε πως/ότι είναι υποχρέωση όλων όσοι δραστηριοποιούνται στον τουρισμό να διαφυλάξουν τις ομορφιές και τα μοναδικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά της χώρας τους και να τα αναδείξουν, όπως τους αξίζει, στις καλύτερες θέσεις του παγκόσμιου τουρισμού. Επεσήμανε πως/ότι είναι καθήκον τους να καλλιεργήσουν συστηματικά την αντίληψη ότι ο τομέας του τουρισμού αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά κεφάλαια της ελληνικής οικονομίας και των τοπικών κοινωνιών.)

B3. α.

1 → γ → i, 2 → ε → vi, 3 → στ → v, 4 → α → iii, 5 → δ → ii, 6 → β → iv

B3. β.

1. Επίκληση στη λογική:
 - α. Γεγονός της επικαιρότητας: Ενώ η 16χρονη Γκρέτα Τούνμπεργκ από τη Σουηδία έχει μόλις διασχίσει τον Ατλαντικό με ένα ιστιοπλοϊκό με μηδενικές εκπομπές ρύπων, για να παραστεί στη Σύνοδο του ΟΗΕ για το κλίμα στη Νέα Υόρκη
 - β. Παραδείγματα: π.χ. χρησιμοποιεί άγρια ζώα ως διασκεδαστές (δελφίνια που κολυμπάνε με ανθρώπους σε πισίνες, τίγρεις που κάθονται να βγάλεις μαζί τους σέλφι) απορρίπτεται.
 - γ. Αριθμητικά στοιχεία: το 2018 υποδέχθηκε 38.000.000 τουρίστες, οι οποίοι το 2019 αναμένεται να φτάσουν τα 41.000.000
2. Επίκληση στο συναίσθημα:
 - α. Συναισθηματικά φορτισμένες λέξεις/φράσεις: (ενδεικτικά) ηθικά ατοπήματα, βασανίστηκε, επιβαρύνει, κακοποίηση
 - β. Συνυποδηλωτική γλώσσα: συρρίκνωση του μικρομεσαίου ντόπιου ξενοδόχου
 - γ. Ρητορικό ερώτημα (ειρωνεία): Και, τελικά, γιατί να πάω στην Ταϊλάνδη, που το 2018 υποδέχθηκε 38.000.000 τουρίστες, οι οποίοι το 2019 αναμένεται να φτάσουν τα 41.000.000;
3. Επίκληση στην αυθεντία:

Όπως είπε ο συγγραφέας Suketu Mehta: «Μέσα σε κάθε τουρίστα κρύβεται ένας μικρός ρεπόρτερ».
4. Με την επίκληση στη λογική και συγκεκριμένα με τη χρήση τεκμηρίων αλλά και με την επίκληση στην αυθεντία, η αρθρογράφος επιθυμεί να επιβεβαιώσει την αξιοπιστία των λεγομένων της και να προσδώσει αντικειμενικότητα και εγκυρότητα στο άρθρο της. Ως τρόπος πειθούς έχει τη μεγαλύτερη πειστικότητα λόγω της αποδεικτικής αξίας των τεκμηρίων. Όμως, παράλληλα γίνεται επίκληση στο συναίσθημα του δέκτη. Αν και η αποδεικτική αξία αυτού του τρόπου είναι μικρότερη, εν τούτοις επηρεάζει συναισθηματικά τον δέκτη, προκειμένου να τον ευαισθητοποιήσει πάνω στο θέμα του μαζικού τουρισμού και να τον ωθήσει σε πιο σωστές επιλογές διακοπών. Στο πλαίσιο του κειμενικού τύπου του άρθρου, η πρόθεση είναι να γίνει πιο οικείο στον αναγνώστη και να αποτελέσει αφορμή για προβληματισμό και διαμόρφωση άποψης.

B4.

1. Με παραδείγματα (Για παράδειγμα, ένα ταξίδι στη φύση θα μπορούσε να περιλαμβάνει δραστηριότητες όπως το καγιάκ, το ράφτινγκ, την πεζοπορία σε μονοπάτια, την ιππασία, την ορεινή ποδηλασία, το αλεξίπτωτο πлагιάς, την εξερεύνηση σπηλαίων, το ορειβατικό σκι, τις χιονοδρομίες πίστας, τη χιονοσανίδα, την ορεινή οικολογική κατασκήνωση, τον πολιτισμικό τουρισμό κ.ά.)
 Πρόθεση του αρθρογράφου είναι να εξηγήσει με πιο απτά και κατανοητά στοιχεία τι εννοεί όταν λέει ότι η δημιουργική αξιοποίηση ενός ταξιδιού θα μπορούσε να ξεπερνά τα γνωρίσματα μιας εφήμερης εκτόνωσης και να τεκμηριώσει αυτό τον ισχυρισμό.
2. Με αιτιολόγηση (Και αυτό, γιατί είναι αντιληπτή η πολυσιδής σήμερα εκμετάλλευση του «ελεύθερου χρόνου» στους κόλπους μιας «μαζικής κουλτούρας» που εμπορευματοποιεί τα πάντα.)
 Πρόθεση του αρθρογράφου είναι να πείσει τους δέκτες για την αξιοπιστία των θέσεών του, εφόσον η αιτιολόγηση συνιστά επιχείρημα που είναι και το κύριο αποδεικτικό μέσο.
3. Με σύγκριση - αντίθεση (Ο εναλλακτικός τουρισμός, αντίθετα, συνδέεται με τα στοιχεία μιας νέας ευαισθησίας, τα οποία συνάγονται από νέες μορφές συλλογικότητας μέσα σε «στέκια» αναψυχής, που θα τείνουν να καταστούν εστίες πολιτικής και πολιτισμικής παιδείας.)
 Πρόθεση του αρθρογράφου είναι να αντιπαραβάλει τα χαρακτηριστικά του μαζικού τουρισμού με αυτά του εναλλακτικού, προκειμένου να καταστήσει σαφείς τις διαφορές τους και να αναδείξει έμμεσα την αξία του εναλλακτικού.

B5.

1. Δηλαδή:

Δηλώνει: Επεξήγηση. Επεξηγεί τη δυνατότητα που δίνεται σε μαθητές/ τρεις από όλη τη χώρα να επισκέπτονται σημαντικούς χώρους/μνημεία μέσω των σχολικών εκδρομών «της δυνατότητας **δηλαδή** που δίνεται μέσω των σχολικών εκδρομών - επισκέψεων σε χιλιάδες μαθητές να έρχονται σε επαφή με τους «σημαντικούς τόπους» της χώρας μας...»

Συνώνυμο: με άλλα λόγια

2. Ωστόσο:

Δηλώνει: Αντίθεση/εναντίωση. Αναδεικνύεται η αντιθετική σχέση μεταξύ του θετικού ρόλου των σχολικών εκδρομών «της δυνατότητας **δηλαδή** που δίνεται μέσω των σχολικών εκδρομών - επισκέψεων σε χιλιάδες μαθητές να έρχονται σε επαφή με τους «σημαντικούς τόπους» της χώρας μας...» και της αρνητικής πτυχής των πενθήμερων εκδρομών, κατά την οποία αποκαλύπτεται η οικονομική ανισότητα μεταξύ μαθητών που αδυνατούν να πληρώσουν τα έξοδα της εκδρομής και αυτών που μπορούν «...η «πολιτική οικονομία» της πενθήμερης φέρνει στο φως και την ταξική διαφοροποίηση...»

Συνώνυμο: Όμως/από την άλλη πλευρά.

3. Καθώς:

Δηλώνει: Αιτιολόγηση. Αιτιολογείται η ταξική διαφοροποίηση που έρχεται στο φως με τις πενθήμερες εκδρομές, καθώς υπάρχουν παιδιά των οποίων οι οικογένειες αδυνατούν να πληρώσουν τα έξοδα της εκδρομής σε σχέση με άλλες «...**καθώς** χωρίζει το μαθητικό πληθυσμό στα δυο, σε εκείνους που έχουν και σε εκείνους που δεν έχουν τη δυνατότητα να σηκώσουν το βάρος της πολυδάπανης εξόδου αποκλείοντας τους δεύτερους.»

Συνώνυμο: επειδή/γιατί/εφόσον

4. Επίσης:

Δηλώνει: Προσθήκη. Ο αρθρογράφος προσθέτει ακόμη ένα επιχείρημα για να αποδείξει ότι οι πενθήμερες εκδρομές έχουν και σοβαρές αρνητικές οικονομικές, συνέπειες, όπως είναι η εκμετάλλευση των μαθητών από τα ταξιδιωτικά γραφεία «**Επίσης**, κανείς δεν πρέπει να ξεχνά την εκμετάλλευση των τουριστικών πρακτόρων που πολλές φορές αντιλαμβάνονται τον μαθητικό πληθυσμό σαν «γαλακτοφόρα αγελάδα» που δεν έχει την εμπειρία και τη δυνατότητα να αντιδράσει στις παρατυπίες και την αθέτηση των συμφωνιών.»

Συνώνυμο: Επιπλέον/Ακόμη

5. Τέλος:

Δηλώνει: Ολοκλήρωση επιχειρηματολογίας. Ο αρθρογράφος επισημαίνει ένα ακόμη - τελευταίο - αρνητικό των πενθήμερων εκδρομών, ότι, δηλαδή, τα παιδιά χάνουν το μέτρο στην προσπάθεια τους να ξεσκάσουν από την πίεση των Πανελλαδικών εξετάσεων «**Τέλος**, δεν πρέπει να μένει έξω από το στόχαστρο της κριτικής το ίδιο το περιεχόμενο της πενθήμερης.»

Συνώνυμο: Καταληκτικά/Τελικά

6. Είναι σίγουρο:

Δηλώνει: (δια)Βεβαίωση. Επιβεβαιώνεται ότι ο μαθητής/τρια της Γ΄ Λυκείου έχει την ανάγκη να ξεφύγει από την ψυχολογική πίεση των εξετάσεων «**Είναι σίγουρο** ότι ο μαθητής, ιδιαίτερα ο φορτωμένος με το εξεταστικό πρόγραμμα της Γ΄ τάξης του Λυκείου, θέλει να ξεσκάσει, να αλλάξει παραστάσεις, να πάρει μια ανάσα για τη συνέχεια.»

Συνώνυμο: Αναμφίβολα/Αναμφισβήτητα

Γ1.**ΠΡΟΛΟΓΟΣ**

«Πώς θα θέλαμε να είναι η εκδρομή μας;»

Φίλες και φίλοι, με αφορμή τις συζητήσεις που κυριαρχούν τις τελευταίες μέρες για την οργάνωση της **πολυπόθυτης** πενθήμερης εκδρομής μας, είναι σκόπιμο να μοιραστούμε κάποιες απόψεις. Η πενθήμερη σχολική εκδρομή αποτελεί για κάθε μαθητή μια πολυαναμενόμενη εμπειρία, γεμάτη χαρά, **ανεμελιά** και στιγμές ελευθερίας. Μήπως όμως είναι και μια ευκαιρία να αποκτήσει έναν **βαθύτερο** χαρακτήρα, να μετατραπεί από απλή διασκέδαση σε ταξίδι γνώσης, **εξερεύνησης** και συλλογικής δράσης; Ίσως έχει έρθει η ώρα οι σχολικές εκδρομές να ξεφύγουν από τον τυπικό, «τουριστικό» και συχνά **επικίνδυνο** χαρακτήρα τους και να μας φέρουν πιο κοντά στην **αυθεντική** έννοια του «ταξιδεύειν», την ανακάλυψη του κόσμου, του τόπου και του εαυτού μας. Να αποκτήσουν τελικά άλλο νόημα που θα μας μάθει τι σημαίνει ταξιδεύω, **ανακαλύπτω**, συμμετέχω, μοιράζομαι.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μια σχολική εκδρομή δεν χρειάζεται να είναι απλώς πέντε μέρες **ξεκούρασης**, αλλά πέντε μέρες ουσιαστικής εμπειρίας, δημιουργίας και **συνύπαρξης**. Αν η φετινή μας πενθήμερη γίνει ένα ταξίδι συλλογικό, δημιουργικό και εναλλακτικό, τότε θα έχουμε κερδίσει κάτι πολύ περισσότερο από λίγες μέρες διασκέδασης. Θα έχουμε γνωρίσει την **ουσία** του ταξιδιού και ίσως... λίγο **καλύτερα** τον εαυτό μας. Γιατί το σημαντικό δεν είναι πού θα πάμε, αλλά πώς θα **ζήσουμε** αυτό το ταξίδι. Αν **επιλέξουμε** έναν εναλλακτικό προορισμό και δραστηριότητες που συνδυάζουν ψυχαγωγία, γνώση και **περιβαλλοντική** ή πολιτιστική ευαισθησία, τότε το ταξίδι μας θα αφήσει πραγματικό **αποτύπωμα**. Γιατί, τελικά, το ταξίδι που αξίζει δεν είναι αυτό που σε απομακρύνει από το σχολείο, αλλά αυτό που σε φέρνει πιο κοντά στους ανθρώπους και στις **αξίες** που σε κάνουν καλύτερο.

Εσείς, τι θα θέλατε να ζήσουμε στην πενθήμερη εκδρομή μας;

Γ2. α.

Το ταξίδι αποτελεί για τους νέους μια μοναδική ευκαιρία να γνωρίσουν τον κόσμο πέρα από τα στενά όρια του τόπου τους. Μέσα από την επαφή με διαφορετικούς πολιτισμούς, τρόπους ζωής και ανθρώπους, καλλιεργούν **ανεκτικότητα, ανοιχτό πνεύμα και σεβασμό στη διαφορετικότητα**. Το «ταξιδεύειν» τους βοηθά να αντιληφθούν ότι υπάρχουν πολλοί τρόποι να ζει και να σκέφτεται κανείς, εμπλουτίζοντας έτσι τη δική τους οπτική.

Παράλληλα, το ταξίδι είναι μια **μορφή άτυπης εκπαίδευσης**. Οι νέοι δεν μαθαίνουν μόνο από τα βιβλία, αλλά και από τις εμπειρίες: από ένα μουσείο, ένα φυσικό τοπίο, μια συζήτηση με έναν ντόπιο. Έτσι, ενισχύονται η **κριτική τους σκέψη**, η **περιέργεια για γνώση** και η **δημιουργικότητά** τους.

Σε προσωπικό επίπεδο, το ταξίδι προσφέρει **αυτονομία και υπευθυνότητα**, ειδικά όταν οι νέοι αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες ή συμμετέχουν ενεργά στη διοργάνωσή του. Ταυτόχρονα, μέσα από τη συνύπαρξη με συμμαθητές ή συνομηλίκους, καλλιεργούνται το **ομαδικό πνεύμα, η συνεργασία και η συλλογικότητα**.

Τέλος, το ταξίδι αποτελεί **πηγή έμπνευσης και συναισθηματικής ανανέωσης**. Απομακρύνει τους νέους από τη ρουτίνα, τους βοηθά να ονειρεύονται, να ανακαλύπτουν τον εαυτό τους και να συνειδητοποιούν τη θέση τους μέσα στον κόσμο.

Γ2. β.**1. Αλλαγή φιλοσοφίας και στόχου**

α. Να αντιμετωπίζονται οι εκδρομές όχι απλώς ως διασκέδαση, αλλά ως ταξίδια γνώσης, εμπειρίας και συνεργασίας.

β. Κάθε εκδρομή να έχει εκπαιδευτικό ή κοινωνικό περιεχόμενο (ιστορικό, περιβαλλοντικό, πολιτιστικό, εθελοντικό).

γ. Να εντάσσονται στο πρόγραμμα πριν και μετά δραστηριότητες προετοιμασίας και αναστοχασμού (παρουσιάσεις, εργασίες, φωτογραφικά ημερολόγια κ.λπ.).

2. Εναλλακτικός και βιωματικός χαρακτήρας

- α. Επιλογή προορισμών που προσφέρουν δράσεις στη φύση, σε μουσεία ή τοπικά εργαστήρια (πεζοπορία, οικοτουρισμός, παρατήρηση, τοπική γαστρονομία).
- β. Ενίσχυση μορφών εναλλακτικού τουρισμού, όπως αγροτουρισμός, οικοτουρισμός ή πολιτιστικός τουρισμός.
- γ. Συμμετοχή των μαθητών σε δράσεις εθελοντισμού ή κοινωνικής προσφοράς (καθαρισμός παραλίας, φροντίδα πάρκου, συνεργασία με τοπικές κοινότητες).

3. Ενεργός συμμετοχή των μαθητών

- α. Οι μαθητές να συμμετέχουν στην οργάνωση και τον σχεδιασμό (επιλογή προορισμού, προτάσεις δραστηριοτήτων, δημιουργία blog και προγράμματος εκδρομής).
- β. Δημιουργία ομάδων ευθύνης (φωτογραφίας, ενημέρωσης, περιβάλλοντος, ψυχαγωγίας).
- γ. Καλλιέργεια πνεύματος συλλογικότητας και συνεργασίας μέσα από κοινές δραστηριότητες.

4. Εκπαιδευτική και πολιτιστική διάσταση

- α. Επισκέψεις σε μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, θέατρα, πολιτιστικά κέντρα με καθοδήγηση από ειδικούς ή ξεναγούς.
- β. Επαφή με τοπικά έθιμα, γεύσεις, παραδόσεις και συζήτηση με κατοίκους ή τοπικούς φορείς.

5. Ασφάλεια, οργάνωση και υπευθυνότητα

- α. Καλή προετοιμασία, συνεργασία με πιστοποιημένους φορείς και έμφαση στην ασφάλεια.
- β. Ενημέρωση για κανόνες συμπεριφοράς και προστασίας του περιβάλλοντος.
- γ. Ανάλυση προσωπικής ευθύνης από κάθε μαθητή για την ομαλή διεξαγωγή

Γ2.γ.

Α. ΘΕΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	Β. ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
1. Οικονομική ανάπτυξη της χώρας και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας	1. Υπερβολική εκμετάλλευση των φυσικών πόρων
2. Ανάπτυξη των υποδομών (δρόμοι, λιμάνια, ξενοδοχεία)	2. Αλλοίωση της τοπικής κουλτούρας και των εθίμων
3. Προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και ανταλλαγή πολιτισμών	3. Ρύπανση και περιβαλλοντική υποβάθμιση
4. Ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και του εισοδήματος των κατοίκων	4. Εποχική εργασία και οικονομική εξάρτηση από τον τουρισμό
5. Βελτίωση των υπηρεσιών και της ποιότητας ζωής στις τουριστικές περιοχές	5. Αύξηση των τιμών και του κόστους ζωής για τους μόνιμους κατοίκους, αισχροκέρδεια

Γ2. δ.

1. → Μείωση οικολογικού αποτυπώματος
2. → Ενίσχυση της τοπικής οικονομίας
3. → Ανάδειξη εθνικής φυσιογνωμίας
4. → Ενίσχυση ήπιου τουρισμού
5. → Αποφυγή φαινομένων παθογένειας
6. → Περιορισμός μαζικού τουρισμού
7. → Προστασία εργαζομένων στον τουρισμό
8. → Σεβασμός στη γεωγραφία του τόπου

9. → Αντιμετώπιση αισχροκέρδειας
10. → Ανάδειξη πολιτισμού, προβολή της χώρας

Δ1.

Σωστή απάντηση: Β

Αιτιολόγηση: Το ποίημα δεν περιγράφει ένα ρεαλιστικό ταξίδι, αλλά ένα συμβολικό και υπαρξιακό ταξίδι, την εσωτερική πορεία του ανθρώπου προς τη μοναξιά, την απομάκρυνση από τον πόνο και ίσως την πνευματική λύτρωση. Ο ταξιδιώτης του Παλαμά δεν επιδιώκει προορισμό ή χαρά, αλλά φυγή και ατέρμονη περιπλάνηση.

Δ2.

Κειμενικοί δείκτες → Χαρακτηριστικά ταξιδιού

1. Λεξιλόγιο - επιλογή λέξεων συναισθηματικά φορτισμένων/Παρομοίωση

Ο ποιητής χρησιμοποιεί λέξεις φορτισμένες με μελαγχολία και μοναξιά, όπως «καημός», «θηλιά», «φίδι», «ερημιά», «έρημο», «άγνωστη χώρα» και τις παρομοιώσεις «ο καημός σα θηλιά στο λαιμό», «με δαγκώνει σα φίδι».

→ Αυτές οι επιλογές αποδίδουν ένα ταξίδι ψυχικής φυγής, που δεν σχετίζεται με χαρά ή περιπέτεια, αλλά με πόνο, μοναξιά και ανάγκη λύτρωσης. Το ταξίδι δεν είναι εξωτερικό, αλλά εσωτερικό και υπαρξιακό.

2. Ρήματα, έγκλιση, επαναλήψεις.

Χρησιμοποιούνται ρήματα επιθυμίας και κίνησης όπως «θέλω ν' αρχίσω», «να τραβώ, να τραβώ», σε υποτακτική έγκλιση. Επίσης επαναλαμβάνονται οι λέξεις «χωρίς, μα χωρίς τελειωμό», «να τραβώ, να τραβώ»

→ Αυτές οι επιλογές δηλώνουν διάρκεια, ατέρμονη πορεία και ανεκπλήρωτο πόθο. Το ταξίδι παρουσιάζεται ως πορεία χωρίς τέλος, που λειτουργεί συμβολικά για την ανθρώπινη αναζήτηση και την ανάγκη υπέρβασης των αρνητικών συναισθημάτων.

3. Εικόνες και σύμβολα

Το ποίημα είναι γεμάτο συμβολικές εικόνες: **το φίδι, η θηλιά, η ερημιά, τα κλεισμένα σπίτια, τα τζάκια σβησμένα, το αστέρι που δεν φέγγει, η γυναίκα που λείπει.**

→ Αυτές οι εικόνες δηλώνουν σκοτάδι, μοναξιά και απομάκρυνση από τη ζωή. Το ταξίδι εδώ παίρνει μεταφυσική διάσταση. Μοιάζει με πορεία προς την αποδέσμευση από τον πόνο και τα δεσμά του έρωτα ή της ύπαρξης.

Δ3.

Για μένα το ταξίδι είναι μια εμπειρία ανακάλυψης, γνώσης και ανανέωσης, μια ευκαιρία να γνωρίσω νέους τόπους και ανθρώπους, αλλά και να έρθω πιο κοντά στον εαυτό μου. Σε αντίθεση με το ποιητικό υποκείμενο του Παλαμά, που βλέπει το ταξίδι ως μοναχική φυγή και λύτρωση από τον πόνο, εγώ το αντιλαμβάνομαι ως άνοιγμα προς τη ζωή και την επικοινωνία.

Δ4. (Στην απάντηση περιλαμβάνονται περισσότεροι κειμενικοί δείκτες από όσους ζητούνται. Μόνο τρεις είναι αρκετοί.)

Το ποίημα «Το ταξίδι» του Κωστή Παλαμά δεν περιγράφει ένα ρεαλιστικό ταξίδι, αλλά ένα συμβολικό και υπαρξιακό ταξίδι, την εσωτερική πορεία του ανθρώπου προς τη μοναξιά, την απομάκρυνση από τον πόνο και πιθανόν την πνευματική λύτρωση. Ο ταξιδιώτης δεν επιδιώκει προορισμό ή χαρά, αλλά φυγή και ατέρμονη περιπλάνηση. Το ποιητικό υποκείμενο χρησιμοποιεί λέξεις φορτισμένες με μελαγχολία, όπως «καημός», «θηλιά», «φίδι», «ερημιά», «άγνωστη χώρα», καθώς και παρομοιώσεις όπως «ο καημός σα θηλιά στο λαιμό», «με δαγκώνει σα φίδι». Αυτές οι επιλογές αποδίδουν παραστατικά ένα ταξίδι ψυχικής φυγής, που δεν σχετίζεται με χαρά ή περιπέτεια, αλλά με πόνο, μοναξιά και ανάγκη λύτρωσης. Ρήματα επιθυμίας και κίνησης όπως «θέλω ν' αρχίσω», «να τραβώ, να τραβώ» σε υποτακτική έγκλιση, καθώς και η επανάληψη «χωρίς, μα

χωρίς τελειωμό», δηλώνουν ατέρμονη πορεία και ανεκπλήρωτο πόθο. Το ταξίδι παρουσιάζεται ως πορεία χωρίς τέλος, συμβολίζοντας την ανάγκη υπέρβασης των αρνητικών συναισθημάτων. Αξιοποιούνται συμβολικές εικόνες όπως το φίδι, η θηλιά, η ερημιά, τα κλεισμένα σπίτια, τα τζάκια σβησμένα και το αστέρι που δεν φέγγει, η γυναίκα που λείπει που δηλώνουν συμβολικά σκοτάδι, μοναξιά και αισθητοποιούν την ανάγκη για απομάκρυνση από τη ζωή. Το ταξίδι μοιάζει με πορεία προς την αποδέσμευση από τον πόνο.

Για μένα, το ταξίδι είναι εμπειρία ανακάλυψης, γνώσης και ανανέωσης, ευκαιρία να γνωρίσω νέους τόπους και ανθρώπους και να έρθω πιο κοντά στον εαυτό μου. Σε αντίθεση με το ποιητικό υποκείμενο, το ταξίδι μου είναι άνοιγμα προς τη ζωή και την επικοινωνία, ενώ για τον Παλαμά αποτελεί μοναχική φυγή και λύτρωση από τον πόνο.

Ε1.

1. εγκλιματιστούν 2. παρείχαν 3. κάλλους 4. προστίθενται 5. ανθυγιεινές 6. επισκεφθεί 7. επιδεικνύουν 8. καθιστούν 9. ενεργός 10. συνίσταται.

ΣΤ.

α. ταξιδευτές